

«Бекітемін»
«№19 «Назерке бөбекжайы»
Жедел басқару құқығындағы
МҚКК-нің директоры
А.С.Умирбаева

« № 19 «Назерке» бөбекжайы»
жедел басқару құқығындағы мемлекеттік коммуналдық қазыналық
кәсіпорынның «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес» іс- шараларының
жоспары 2024-2025 оқу жылы

№	Тақырыбы	Уақыты		Жауапты
1	«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес» Қ.Р. Заңымен таныстыру жұмыстары	Қыркүйек	Түсіндірме	Б/б директоры
2	«Жемқорлықсыз қоғамға бір қадам»	Қазан	Дөңгелек үстел	Тәлімгер Психолог
3	«Сыбайлас жемқорлыққа қарсымыз»	Қараша	Тақырыптық сағат	Тәрбиешілер
4	«Сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ»	Желтоқсан	Плакаттар	Тәрбиешілер
5	«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес»	Қаңтар	Дөңгелек үстел	Тәлімгер
6	«Жемқорлық індет, жою міндет»	Ақпан	Тақырыптық сағат	Тәрбиешілер
7	«Сыбайлас жемқорлық: теориялық негіздері, даму тарихы және түрлері»	Наурыз	Баяндама	Тәлімгер Медбике
8	«Жемқорлық – қоғам дерті»	Сәуір	Тақырыптық сағат	Тәрбиешілер
9	«Жемқорлықсыз жол: сенімді жол»	Мамыр	Баяндама	Бейнелеу пән жетекшісі
10	«Сыбайлас жемқорлықсыз болашақ»	Маусым	Кеңес	Тәрбиешілер
11	«Жемқорлықсыз қоғамға нұрлы болашақ кепілі»	Шілде	Баяндама	Тәлімгер
12	«Жемқорлық зияны»	Мамыр	Кеңес	Тәрбиешілер

«Тексерілді»
« № 19 «Назерке» бөбекжайы»
Жедел басқару құқығындағы
МКҚК әдіскері:
Сарыева Ж.А.

**«Жемқорлықсыз қоғамға
бір қадам»
дөңгелек үстел**

Психолог: Чувакбаева А.Ю.

2024 жыл

Тақырыбы: «Жемқорлықсыз қоғамға бір қадам»

Мақсаты:

«Сыбайлас-жемқорлық» деген ұғымды түсіндіріп, пайда болу жағдайлары жайлы түсінік қалыптастыру. Өз көзқарастарын білдіріп, дүниетанымдарын кеңейту. Өз мемлекетіне жауапкершілікпен қарау және әділдікке тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Тақырыптық слайд, бейнебаян.

Түрі: Дөңгелек үстел

Дөңгелек үстелдің барысы:

1. Ұйымдастыру кезеңі
2. Миға шабуыл
3. «Сұрақ-жауап» ойыны
4. Түсініктеме беру
5. Тренинг
6. Сұрақ-жауап
7. Қорытынды

Сабақтың барысы:

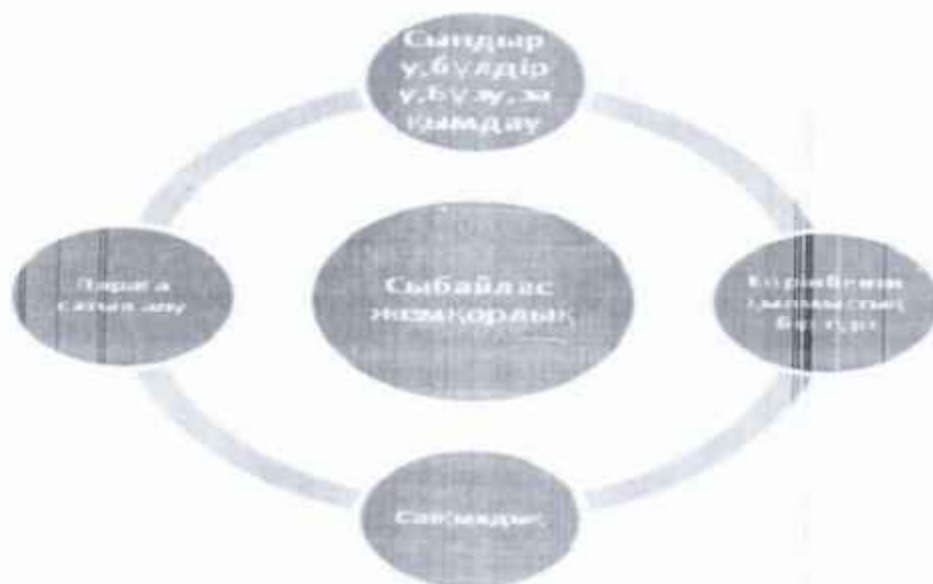
I. Ұйымдастыру кезеңі: мазайка арқылы екі топқа бөлу.

- Сыбайлас-жемқорлық деген не?

(тәрбиешілердің пікірлері тыңдалады)

II. Миға шабуыл: сыбайлас жемқорлыққа байланысты «СТОП Коррупция!» видеоролигі көрсетіледі(роликтегі жағдайды ортаға салып талқылайды, сыбайлас жемқорлыққа анықтама береді, постер немесе кластер жасайды да қорғайды)

Ассоциация:

“Сыбайлас-жемкорлық” деген “параға сатып алу”, “пара” ретінде, “сотпуртіо” деген латын сөзін алып, анықтауға мүмкіндік береді. Рим құқығында сондай-ақ “сотпуртіге” түсінік болған, ол жалпы сөзбен айтқанда “сындыру, бүлдіру, бұзу, зақымдау, жалғандау, параға сатып алу” деген түсінік берген де, құқыққа қарсы іс-әрекетті білдірген. Орыс тілінің түсіндірме сөздігі сыбайлас-жемкорлықты пара беріп сатып алу, лауазымды адамдардың, саяси қайраткерлердің сатқындығы ретінде сипаттайды.

ҚР “Сыбайлас-жемкорлықпен күрес туралы” Заңы сыбайлас-жемкорлыққа келесідей анықтама береді. Ол: “...мемлекеттік міндеттерді орындайтын адамдар, сондай-ақ соларға теңелген адамдар, өздерінің лауазымды қызметтерін және онымен байланысты мүмкіншілікті немесе өз қызметтерін басқаша пайдаланып мүлдітік пайда алу үшін заңмен қарастырылмаған мүлдітік жайлылықты және артықшылықты қабылдау, сондай-ақ жеке және заңды тұлғалармен аталмыш жайлылықты және артықшылықты оларға заңсыз беруге осы адамдарды парамен сатып алу”.

III. «Сұрақ-жауап» ойыны:

1. Пара беру дегеніміз не?
2. Пара мен сыйлықтың айырмашылығы қандай?
3. Сыбайлас жемкорлық дегенімізді қалай түсінесіңдер?
4. Сыбайлас жемкорлық жайлы мәліметтерді қайдан білесіңдер?

IV. Түсініктеме беру:

Қазақстан Республикасының № 267 «Сыбайлас жемкорлыққа күрес туралы» Заңы 1998 жылы 2 шілдеде қабылданды.

Бұл Заңның мақсаты - азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, сыбайлас жемкорлық көріністерінен туындайтын қауіп-қатерден Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, сыбайлас жемкорлыққа байланысты құқық бұзушылықтың алдын алу, анықтау, олардың жолын кесу және ашу, олардың зардаптарын жою және кінәлілерді жауапқа тарту арқылы мемлекеттік органдардың, мемлекеттік міндеттерді атқаратын лауазымды және басқа да адамдардың сондай-ақ оларға теңестірілген адамдардың тиімді қызметін қамтамасыз етуге бағытталған және сыбайлас жемкорлыққа қарсы күрестің негізгі принциптерін айқындап, сыбайлас жемкорлыққа байланысты құқық бұзушылықтың түрлерін, сондай-ақ жауаптылықтың пайда болу жағдайларын белгілейді. Осы Заң сол сияқты демократиялық негіздерді, мемлекетті басқарудағы жариялылық пен бақылауды кеңейтуге халықтың мемлекет пен оның құрылымдарына деген сенім нығайтуға, білікті мамандарды мемлекеттік қызметке кіруге ынталандыруға, мемлекеттік міндеттерді атқаратын адамдардың риясыз адалдығы үшін жағдайлар жасауға да бағытталған.

Бұл заңның ерекшелігі сол, билік басындағы лауазым иелерінің қызмет бабын жеке басының мақсаттарына пайдалануына, келенсіз әрекеттеріне тосқауыл қою болып отыр. Лауазым иесінің қызметтік міндетіне жатпайтын әрекеттер, мысалы, жеке тұлғаның немесе заңды тұлғаның, үшінші бір адамның пайдасына бағытталған іс-әрекеттер

қылмыстық белгі құрамауы мүмкін. Сондай жағдайда келенсіз қылығы әшкере болған лауазым иесі аталған заң негізінде жауап береді. Мемлекеттің мүддесіне, халықтың мемлекетке, заңдарымызға деген сеніміне нұқсан келтіретін лауазым иесінің теріс әрекеті жазасыз қалмау керек.

Басқару органдарындағы сыбайлас жемқорлық, қоғамдық өзекті мәселелер, осы әлеуметтік қауіпті құбылыспен күрес бірқатар мән-жайларға байланысты. Сыбайлас жемқорлық азаматтардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарының бұзылуына әкеп соғады.

Аталған заңның талаптарына сәйкес, барлық мемлекет қызметшілеріне және құқық қорғау органдары мен арнаулы қызметтердің лауазымды адамдарына кәсіпкерлік қызметпен айналысуға, соның ішінде шаруашылық жүргізуші субъектілерді басқару органдарына, ақы төленетін қызметтер атқаруға тиым салынатыны көрсетілген. Барлық мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдар үшін өз құзіреті шегінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүргізуге міндетті.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүргізуші органдар қажет болған жағдайда сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске жәрдемдесетін адамдардың жеке басының қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

Осы баптың ережелері көрінеу жалған ақпарат хабарлаған осы Заңға сәйкес жауап беруге тиіс адамдарға қолданылмайды.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды және сыбайлас жемқорлыққа жағдай туғызатын құқық бұзушылықтарды жасағаны үшін тәртіптік жаза қолдану мерзімдері:

1. Мемлекеттік міндеттерді атқаруға уәкілетті адам немесе оған теңестірілген адам сыбайлас жемқорлықпен құқық бұзушылықтар немесе сыбайлас жемқорлыққа жағдай туғызатын құқық бұзушылықтар жасаған жағдайда тәртіптік жаза теріс қылық анықталған күнінен бастап үш айдан кешіктірілмей белгіленеді және жазаны теріс қылық жасалған күнінен бастап бір жылдан кешіктіріп қолдануға болмайды.
2. Қылмыстық іс қозғаудан бас тартқан не қылмыстық істі қысқартқан жағдайда, бірақ мемлекеттік міндеттер атқаруға уәкілетті адамның не оған теңестірілген адамның әрекеттерінде сыбайлас жемқорлық әкімшілік құқық бұзушылық немесе тәртіптік теріс қылық белгілері болған кезде жаза қылмыстық іс қозғаудан бас тарту не оны қысқарту туралы шешім қабылданған күнінен бастап үш айдан кешіктірілмей қолданылуы мүмкін.

Біздің ел - ТМД елдерінің ішіндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы арнайы заң қабылдаған бірінші және бірден-бір мемлекет. Мемлекеттік органдардың осы бағыттағы жұмыстарының нысандылығы мен тиімділігі, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері Елбасының жеке бақылауында тұрғандығына негізделген. Сыбайлас жемқорлықтың өзекті мәселелері, оның пайда болуы, онымен күрес жүргізудің қылмыстық-құқықтық құралдары қызу пікір таластарын туғызу үстінде. Сыбайлас жемқорлық қылмыстары сияқты қоғамға қауіпті іс-әрекеттер мемлекетіміздің басқару жүйесіндегі сәйкесті буындарды тұншықтырып, олардың қалыпты, заңды қызмет жасауына кедергі келтіреді. Ал, іс жүзінде бірқалыпты дұрыс қызмет атқаратын мемлекеттік органдардың қызметі ғана қоғамның экономикалық дамуына, оның мүшелерінің құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз етуге қабілетті. Осыған орай мемлекеттік басқару жүйесін қорғау, оған қылмыстық қол сұғуды болдырмау ең маңызды мәселе болып табылады. Өйткені мемлекеттік аппарат қоғамды басқару жүйесінің қажеттілігі, басқару жүйесіндегі әр түрлі процестердің реттеушісі болып табылады. Жалпы сыбайлас жемқорлықпен күресу жеке адамдардың немесе жекелеген топтың ғана емес мемлекеттік органдардың, мемлекеттік қызметкерлердің, тұтастай қоғамның басты міндеті мен борышы. Осыны шынайы орындау үшін әрбір лауазым иесі өзінің жан-дүниесін ұдайы таза, адал ұстауы тиіс. Сонда ғана олар қарапайым халықтың сенімін ақтап, қоғамның тежеусіз дамуына үлес қосқан болар еді.

У. Тренинг: өздіктерінен жұмыс істеу

Әр топқа ситуациялық жағдайлар беріледі, оқушылар топ ішінде талқылап, сахналайды, сұрақтарға жауап береді. Әр топ бір-бірлерінің жауаптарын тыңдап, өз ойларын айтады.

1-топтың тапсырмасы:

Компьютер ойнауға ақша таба алмай отырған Ерлан мен Марат біраз ақылдасады. Ерланның есіне асханада ақша майдалатқан Қайрат түседі. Сол Қайратты қорқытып, ақшасын тартып алу керектігін Маратқа айтады. Сол мезетте келе жағқан Қайратты Марат алдап шақырады. Ойында арам ойы жоқ Қайратты Ерлан келіп бас салып, ақша тауып беруін талап етеді. Алғашқыда ойын екен деп ойдаған ол ақшасының жоқ екендігін айтса да, соңынан бұл істің қалжың емес екендігін ұғып, қалтасындағы бар ақшасын бере салады. Аман - есен құтылғанына қуанған ол анасына айтатындығын ескертеді. Ерлан мен Марат егер бұл істі біреуге айтса, онда жақсылық болмайтындығын Қайратқа жақсылап ұғындырады.

Сұрақтар: 1. Осы көріністе баланың қандай құқығы шектелген?

2. Ерлан мен Марат қандай қылмыс жасады?

3. Ерлан мен Мараттың қылмыс жасауына не себеп болды?

2-топтың тапсырмасы:

Нұрлан 5 - сыныпта оқиды. Нұрланның білім алуға деген талабы жақсы. Оқыса жақсы оқитын оқушылар қатарынан орын аларлық қабілеті бар. Бірақ ата - анасының тәрбиесі баланы жолдан тайдырады. Нұрланның ата - анасы бала тәрбиесіне жауапсыз қарайды. Баланы сабақтан себепсіз жиі қалдырады, кейде тіпті апталап келмей қалатын кездері де болады. Мектепте, сыныпта ата - аналарға байланысты өтетін жиындарға да келмейді. Сынып жетекшісі осы жағдайға байланысты Нұрланның үйіне барып, ата - анасымен бірнеше рет әңгіме жүргізгенімен еш нәтиже шықпайды. Ата - анасы күрғақ уәде беріп күр шығарып салады. Бірер күн өткен соң жаңағы оқиға қайта қайталансады. Білім алу баланың басты міндеті екенін біле тұра оны орындауда әке - шешесі салықарттық танытады.

Сұрақтар:

1. Нұрланның ата - анасының қылығын қалай бағалайсыздар?

2. Сынып жетекшісінің орнында болсаңыз не істер едіңіз?

3. Ата - ананың бала алдындағы міндеттері қандай?

VI. Сұрақ-жауап:

1. Мұғалімге мерекелерде гүл шоқтарын сыйлау жемқорлыққа жатады ма?

2. Емделіп болған науқас дәрігерге өзінің алғысын белгілі - бір сыйлықты (гүл, сағат, портрет.....) сыйласа жемқорлыққа жатады ма?

3. Жоғарғы оқу орындарында білім алушылар, емтихан уақытында оқытушыларына үстел жасап, бағалы сыйлық әперсе, жемқорлыққа жатады ма?

4. Қала ішіндегі автобустардың кейбіреулері тендер ұтып алады да, қала ішінде жолаушыларды тасымалдау барысында көптеген қателіктер жасап жатады. Мысалға автобуска адамдарды санынан артық отырғызу, аялдамасы жоқ жерлерде тоқтап, адамдарды үсті - үстіне алу жемқорлыққа жата ма? (шофер, басқарушы директор, инженер арасындағы сыбайластық жемқорлықты көрсету)

5. Нәпсіқорлық дамып бара жатыр, себебі шетелдерден әкеледі, кейбір кедендер өз жұмыстарын жауапты орындамай, зан бұзушылыққа барады. Бұл жемқорлыққа жата ма?

III. Қорытынды: Сыбайлас-жемқорлықты қалай жоюға болады ?

- Пара бермеу және алмау.

- Мақсаты нәтижелерге жету үшін, өз мүмкіншілігімен жетуге тырыс
Парақорлықты көрсеніз жергілікті органдарға және ақпаратқа хабар беріңіздер.

Адамгершілік, әділеттілік туралы мақал-мәтелдер .

1. Адамгершілік болмай,
Әділдік болмас.
2. Адамның ұяты бетінде,
Адамгершілігі ниетінде.
3. Адамгершілікке арналған үш сауат бар:
Шөлге құдық қазған бір сауат,
Өзенге көпір салған бір сауат,
Жолға ағаш еккен бір сауат.
4. Адалдық — ардың ісі.
5. Шындық жоқ жерде сұмдық көп.
6. Адамның әдемілігі шыншылдығында.
7. Ақиқат сөзде адалық жоқ.
8. Әділ айтқан жеңер.
9. Әділдікке жығылмайтын адам жоқ.
10. Әкімнің әділ болмаса жұрт бұзылады,
Саудың әділ болмаса нарық бұзылады.

Құрметті оқушылар әрқашанда адамдық жақсы қасиеттерді сақтап, мақсаты нәтижелерге жету үшін, өз мүмкіншіліктеріңмен жетуге тырысыңдар!